

U prázdného hrobu

Cyklus II. „Žijeme s církví“, katecheze 21.

Materiál vytvořilo © Katechetické středisko AP 2024 (Lenka Jeřábková)

Cíl:

Děti se seznámí s biblickým textem Petr a Jan u prázdného hrobu (Jan 20,1–9). Dokážou příběh zařadit do kontextu velikonočních událostí a uvědomují si důležitost svědectví o vzkříšení pro víru učedníků i naši vlastní. Dokážou popsat vlastními slovy pojem zmrtvýchvstání a úměrně vystihnout jeho význam.

Děti se zkusí ztotožnit se zkušeností apoštolů a pomocí vlastní úvahy vystihnout, co zmrtvýchvstání znamená pro ně samé a pro jejich život víry. Jsou schopny tento význam stručně dosvědčit.

Seznam použitých materiálů a literatury:

Eva Muroňová a kol. Poznáváme Boží lásku – metodika. Brno: Kartuziánské vydavatelství, 2002.

Eva Muroňová: S tebou na cestě – metodika. Brno: Kartuziánské vydavatelství, 2004.

Sally Lloyd-Jonesová. Bible vypráví o Ježíši – osnovy. Praha: Návrat domů, 2017.

Lesley Pinchbecková. Hry trochu jinak. Praha: Samuel, 2007.

Já jsem vzkříšení a život. Duha č. 16/2018-2019.

<https://www.vira.cz/>

<https://www.tvnoe.cz/>

<https://decko.ceskatelevize.cz>

<https://zpevnik.proscholy.cz/>

Pomůcky ke katechezi:

- Připravené texty (notové záznamy) písní k **úvodní modlitbě**, pokud je potřeba je využít;
- **Úvodní aktivity:**
 - **Plakát Události Svatého týdne:** plakát pro společnou práci (A3), fixy, případně rozstříhaná slova z tabulky + lepidlo.
- **Pro katechezi:** Látky a symboly: zelený látkový kruh, dvě červené stuhy, dvě žluté stuhy, bílé plátno, symbolické předměty (kousek chleba, zelená větvíčka, křížek a kámen), bílý šátek. Pracovní listy s textem Jan 20,1-9 + jeden pro katechetu s přidaným textem Jan 20,19-20
- **K doplňkovým aktivitám:**
 - **Hra Očítí svědkové:** Šest židlí, nafukovací balónek + „hokejky“ ze stočených novin / pingpongový míček + brčka, papír a psací potřeby;
 - **Vyrábíme velikonoční symbol:** výtvarné potřeby + vytištěné šablony podle vybrané varianty;
 - **Pracovní list „Probud’ se“:** pracovní listy pro všechny + psací potřeby;
 - **Video Petr a Jan běží ke hrobu:** Dataprojektor nebo notebook, psací potřeby;
 - **Cesta světa:** Vytištěné ikony a texty zamyšlení.

Vlastní poznámky ke katechezi:

Scénář:

Zahájení / modlitba (cca 5 minut)

Modlitba či zahájení setkání dle zvyklostí skupiny, přičemž lze využít i vhodné písně. Z našich výběrů doporučujeme:

- Šly zrána ke hrobu (MH 249, <https://zpevník.proscholy.cz/pisen/1220/sly-zrana-ke-hrobu>)
- Zpívej aleluja (MH 282, <https://zpevník.proscholy.cz/pisen/789/zpivej-haleluja>)
- Zpívej aleluja Pánu (Koinónia 169, <https://zpevník.proscholy.cz/pisen/755/zpivej-haleluja-panu>)

Úvodní aktivita (10 minut)

Pracovní list Události Svatého týdne

Společná práce slouží ke **shrnutí událostí** Svatého týdne a slavnosti Zmrtvýchvstání Páně a zahrnuje jak hlavní události velikonočního příběhu, tak i **okruh liturgického slavení**.

Plakát ve zvětšeném formátu **vystavíme** na tabuli nebo ho položíme před děti na stůl. Necháme dvě až tři minuty pro seznámení s textem, a poté požádáme, aby jeden po druhém do plakátu **doplňovali** slova ze seznamu na dolním okraji. Pokročilejší skupiny mohou slova do textu rovnou **vpisovat**, lze však využít i možnosti nastříhaných slov z tabulky, která poté, co děti všechna slova správně přiřadí, do textu **vlepíme**.

Na závěr si můžeme text společně **přečíst** a přejít k vlastnímu tématu katecheze.

Hra Úžasné překvapení

Tuto hru využijeme s „živější“ skupinou – děti spálí část energie a zároveň je přivedeme k **tématu vzkříšení**.

Zeptejte se dětí, **podle čeho poznají, že někdo žije?** (člověk chodí, dýchá, mluví, myslí, hýbá se...) Poté jim potvrdíme: kdybychom chtěli hrát mrtvé, museli bychom na to dávat pozor: snažili bychom se nemluvit, nehýbat se a opatrně dýchat.

Poté děti pobídneme, aby si lehly na zem a zkusily „**hrát mrtvé**“ – můžeme komentovat, že slyšíte, že někteří dýchají, případně že vidíte pohyb. Až to všem půjde, zadáme instrukce ke hře. Jeden z hráčů bude ležet uprostřed kruhu a bude hrát mrtvého. Ostatní se postaví kolem a budou se pomalu přibližovat. „**Mrtvý**“ **může kdykoliv vyskočit a začít ostatní honit**. Musí jich chytit co nejvíc, než stačí doběhnout ke stěně – kdo se k ní dostane je v bezpečí.

Hru si zahrajeme několikrát. Na závěr **usadíme děti do kruhu a komentujeme**: „*Už jsme si vyprávěli o tom, že Ježíš zemřel a byl pohřben. On ale mrtvého nehrál jako my – zemřel doopravdy na kříži a byl položen do hrobu. To ale nebyl konec – příběh pokračuje dál!*“

Téma setkání – U prázdného hrobu (20 minut)

I v případě, že jsme pro katechezi využili úvodní aktivitu Události Svatého týdne, ještě jednou ji shrneme pomocí **grafických symbolů složených ze šátků + dalších předmětů**, přičemž pouze sami uvádíme / necháme děti odhadnout, co znamenají.

Doprostřed skupiny položíme **zelený látkový kruh** (symbolizuje velikonoční příběh), který **červenými stuhami** rozdělíme na čtyři části (upozorníme na tvar kříže jako nejdůležitějšího symbolu). Do každé

čtvrtiny umístíme jeden **symbolický předmět**: chléb (symbol Poslední večeře), zelenou větvíčku (symbol Getsemanské zahrady), křížek (symbol Golgoty) a kámen (symbol uzavřeného hrobu).

Po krátké chvíli navazujeme: „*Jak už víme, hrobem Ježíšův příběh neskončil. Jak to všechno bylo dál? Odpověď nám mohou dát opět evangelia a my si z nich toto pokračování přečteme.*“ **Rozdáme dětem jejich pracovní listy** s textem Jan 20,1-9. Společně si ho **po větách pomalu přečteme**.

Pokračujeme **sadou otázek**:

- Vyjmenujte postavy, se kterými jsme se tu setkali. Kdo byl „ten druhý učedník“? (autor textu)
- Který den se celý příběh odehrál?
- Co viděla Marie u hrobu? Za kým potom šla? Co si myslela, že se stalo?
- Co potom udělali Petr a Jan? Kdo k hrobu doběhl jako první a kdo do něj jako první vešel?
- Co oba našli v hrobě? Co jim přišlo divné?

Zůstaneme u odpovědí na poslední otázku a komentujeme: „*Nám by asi také leccos přišlo zvláštní a ptali bychom se, co se to tu vlastně stalo. Pojďme se zamyslet nad tím, co bychom si asi řekli.*“

Pokračujeme **aktivitou s bílým šátkem**. „*Zkusíme si teď představit, že jsme právě vstoupili do prázdného Ježíšova hrobu – držíme v ruce plátno, které jsme tu našli a ptáme se, co se tu asi stalo?*“ Postupně posíláme v kruhu bílé plátno, který si každý, kdo odpovídá, přehodí přes ruce; sami řekneme svůj názor jako první. Děti mohou poslat šátek i bez komentáře poslat dál.

Po skončení kruhu se **vrátíme k textu a položíme otázky**: „*Co si asi myslel Petr? A co Jan?*“ Necháme dětem prostor pro vyjádření, a poté dokončíme: „*Odpověď dostali ještě ten samý večer...*“ a poté dočteme ze svého pracovního listu poslední dva verše.

Poté pokračujeme na **druhé straně pracovního listu s textem**. Děti budou pokračovat samostatnou prací, kterou uvedeme: „*Učedníci se vrátili domů a o všem, co viděli, řekli přátelům. Jak byste to na jejich místě řekli, abyste všechno dobře vysvětlili a zároveň to bylo srozumitelné? Představte si, že jste Petr, a zkuste na druhou stranu papíru své vysvětlení napsat.*“ Necháme děti **pracovat samostatně** cca 5 minut, poté **můžeme některá** (nebo i všechna) **vysvětlení přečíst**.

Po skončení se **vrátíme ke ztvárnění velikonočního příběhu pomocí šátků** uprostřed kruhu. Požádáme děti, aby ze zeleného kruhu zvolna odstranily červené stuhy a symbolické předměty s odůvodněním, že tato část příběhu je za námi. Posléze přes něj položíme rovnoběžně dvě žluté stuhy a komentujeme: „*Tyhle stuhy nám mohou připomínat cestu v dnešním příběhu. Šli po ní učedníci a jdeme po ní za Ježíšem i my.*“ Poté stuhy vezmeme a vytvoříme z nich buď otazník (vrchní část a tečku), nebo symbol hrobu (rovnou čáru a oblouk). Zakončíme: „*Učedníci se ptali, co se stalo, a hledali odpovědi – určitě si mysleli různé věci, stejně jako my.*“ U obrazce zapálíme svíčku. „*Ale na své otázky dostali odpověď a uvěřili, že Ježíš vstal z mrtvých a že mají u něho místo. A protože i my jsme učedníci, máme také místo u vzkříšeného Ježíše.*“

Pokud zbyde čas, je možné využít kvíz Trůn moudrosti s velikonoční tematikou – děti můžeme rozdělit na dvě družstva, která budou odpovídat prostřednictvím zástupců.

Modlitba dle zvyklostí skupiny.

Rozdání zápisových listů a zakončení setkání.

Případné doplňkové alternativy ke scénáři

Hra „Očití svědkové“

Hra je vhodným východiskem k **rozvinutí tématu svědectví o vzkříšení**, případně **svědectví obecně**. Jaké jsou podmínky, za nichž dokážeme být věrohodnými svědky?

Skupinu rozdělíme na dvě družstva + z ní vybereme dva „reportéry“, kteří na chvíli odejdou za dveře. Připravíme menší **hřiště** se dvěma brankami ze židlí. Družstvům vysvětlíme, že po určitou dobu budou hrát buď „**balónkový hokej**“ (s cílem dopravit nafukovací balónek hokejkami ze stočených novin do branky soupeře), nebo „**foukací fotbal**“ (cíl je obdobný, používáme pingpongový míček, kterým hráči smějí pohybovat pomocí foukání brčkem na pití). Dva reportéry poté pozveme dál a posadíme je **zády k hřišti a zavážeme jim oči**, mohou tedy hře pouze naslouchat.

Hru necháme probíhat 3–4 minuty, poté **požádáme reportéry**, aby hru co **nejpodrobněji popsali**; jejich postřehy zapisujeme. Hráči je nesmí doplňovat a přerušovat. Poté se zeptejte družstev, jestli reportéři **všechno správně pochopili**. Poznali správně, kdo dal gól? Zachytili správně výsledek v bodech a popsali přesně všechny zajímavé okamžiky hry? Proč ne?

Poté rozvineme diskusi: v evangeliu čteme o **očitých svědcích**, kteří se setkali se vzkříšeným Ježíšem a pochopili, co se stalo. Povídáme si o tom, že je rozdíl, zda o hře nebo o vzkříšeném Ježíši vyprávíme „z doslechu“ nebo „z první ruky“. Hovoříme-li o tom, co jsme sami prožili – když se setkáváme s Ježíšem ve svém životě – můžeme o něm **svědčit s větší věrohodností**.

Vyrábíme velikonoční symbol – zajíček

Pokud chceme využít čas ke **kreativní činnosti**, můžeme s dětmi vytvořit **některý z velikonočních symbolů a vyprávět si i o jejich významu**. Nabízíme tři způsoby, jak vyrobit **velikonočního zajíčka** a přidáváme informace o jeho symbolice jako základ pro společné povídání.

- Zajíček ze sáčku – videonávod
- Origami skládačka zajíčka – videonávod na <https://www.youtube.com/watch?v=6o-NAosOwrk>
- Slepované figurky zajíčků – [šablona ke stažení](#)

Proč je zajíc velikonočním symbolem?

- v mnoha náboženstvích a mytologiích (řecké, egyptské, čínské) symbolizuje štěstí, plynoucí čas, krátkost života, nebo je označován za atribut zmrtvýchvstání (podle lidového podání zajíc nespí - nemá totiž oční víčka, a tak se zdá, že i ve spaní obrací oči vzhůru);
- v Bibli je zajíc řazen mezi stvoření „maličké na Zemi a moudřejší nad mudrce“ (Příslaví 30,24), symbolizuje chudé, skromné a pokorné, přesto se k jeho symbolice křesťanství staví s jistým odstupem, jakožto symbolu smyslnosti;
- v Byzanci byl zajíc ve zvířecí symbolice znakem Krista;
- v dnešní rozšířené evropské tradici je označován za toho, kdo o Velikonocích přináší vajíčka, nejlépe čokoládová;
- podle jednoho výkladu vzniklo spojení z toho důvodu, že zajíc na jaře hledá v blízkosti lidských obydlí potravu a jelikož je plachý a lidí se straní, je mu přisuzováno i tajné roznášení velikonočních vajec; jiný názor na vznik spojení velikonočního zajíce s vajíčkem poukazuje na zvyk, kdy se do chleba upečeného ve formě zajíce položilo velikonoční vejce, čímž se sdružily tyto dva symboly - není potom divu, že časem vznikla představa, že vajíčka snáší nebo přináší zajíc.

Pracovní list „Probud' se“

Z čísla časopisu Duha s tématem Já jsem vzkříšení a život (16/2018-2019) nabízíme v příloze pracovní list – zkuste si s dětmi povídat o tom, **co je skutečně probouzí k životu**, a vyzkoušet si několik **nápaditých aktivit!**

Video „Petr a Jan běží ke hrobu“

Východiskem pro katechezi se rovněž může stát **video** – k této epizodě upozorňujeme na díl **Slavnost zmrtvýchvstání Páně** ze seriálu Ovečky na TV Noe (<https://www.tvnoe.cz/porad/30906-ovecky-slavnost-zmrtvychvstani-pane>)

Cesta světla

K modlitebnímu zastavení můžete využít během celého velikonočního období tzv. Cestu světla – **velikonoční variantu křížové cesty**. Moderní ikony jsou doplněny krátkým výkladem se zamyšleními. Lze využít pro individuální i společnou modlitbu s vytištěnými ilustračními ikonami, případně vybrat jen některé z nich.

Pomůcka je dostupná na <https://katechete.apha.cz/materialy/materialy-ke-stazeni/cesta-svetla-s-ikonami>.